

poldne dalje. — Da smo pa vendar sestavili dnevni red, je bil pozvan odbor na sejo dne 22. pret. m. v Čezarje. Odzvali smo se predsednikovemu vabilu vsi in tu sklenili, da bodi občni zbor 8. julija iz ozirov na te-le okolščine:

a) uradna učit. konferenca bo skoro gotovo sklicana dne 15. julija 1909 ter bo

b) istotako sklican najbrže naš dež. zbor, ki se mu predložijo posamezni zak. načrti v prihodnjih velikih počitnicah.

To veljaj v pojasnilo dopisoma na vodstvo društva iz voloskega okraja, od katerih je en proti in ena za 8. julij. Proti temu dnevu se je bilo, ker morajo tovariši Vološčani tega dne odpotovati na uradno konferenco. Čudno je pa vendar to, da eni odpotujejo že jutraj pred zborovanjem, medtem ko preostane časa zopet drugim za odhod po zborovanju. Izbiraj!

Zgodi se naj kar hoče, zborovali bomo vendar dne 8. julija t. l. po tem-le dnevnem redu:

I. Pretresovanje zakonskih načrtov v smislu sklepa občnega zbora v Borštu.

II. Obravnavanje zakona šol. obveznosti (D. š. z. z dne 4. aprila 1870., št. 23.) Poročevalec tov. Valentič.

III. Slučajnosti.

To je bila prva točka dnevnega reda naše odborne seje v Čezarjih. Izmed ostalih utegne zanimati tovariše druga, t. j. resolucija, da prevzame država 50% stroškov za vzdrževanje ljudskih šol od dežel.

Na našem občnem zborovanju v Kopru dne 13. maja smo se izrekli — dasiravno ne vsi, sprejeto je pa vendar bilo z večino nekaj glasov — naj se ljudsko šolstvo podpravi. Sedaj pa, tovariši-voditelji in člani občinskih zastopov ter krajnih šol. svetov, nasvetuje m o v am, da vsi brez izjeme podpišete dotično resolucijo ter izposlušate, da jo podpišete tudi vsa županstva in krajni šol. sveti.

Resolucija, nanašajoča se na to zadevo, se nahaja v „U. T.“ z dne 11. maja 1909, ki jo naj blagovole tovariši prepisati. Za županstva in krajne šolske svete se je sklenilo naprositi „Zavezo“, naj nam ona preskribe še 20—30 prepisov. Ko je resolucija podpisana, naj se jo koj odpošlje na „Slov. jednoto“ na Dunaj. Kontradikcija je sicer to našim koprskim sklepom, a da ugodimo ukrepom in nasvetom naše dične „Zaveze“, sklenili smo mi takoj danes podpisati že imenovano resolucijo ter nasvetovati tudi vam, da to čimprej storite. Naša je že odpotovala. — S to hočemo polovico, polovici smo se pa odrekli. Tovariši, poizkusimo torej s polovico!

* * *

Z gnevom v srcu smo vzeli na znanje novico, da je oni Bunc, ki je predlagal na zborovanju v Borštu, naj naše društveno načelstvo izposluje, da bodi 14. majnik t. l. pučka prost, da s tem počastimo praznik, ko smo bili rešeni sužnosti konkordata, sprejemal skofa Nagla ter mu poljubljaj pristan, vkljub temu, da smo enoglasno sklenili dne 13. maja v Kopru, naj učiteljstvo ne sprejema škofov oficialno. Tovariša Venturini in Urbančič sta ga opozorila na oni sklep, a on je ostal pri svojem Bunc-Bunc! Kdaj ste še zapazili, da bi cerkveni organi slovesno sprejemali naše šol. oblastvenike? Nikdar in nikjer! Kar pa velja njim o nas, tisto naj velja tudi nam o njih. Ali ste že pozabili na „Zarjo“?

Da bodo pa vedeli cenjeni tovariši in tovarišice, kaj je to „Zarja“, povem takoj v par besedah!

„Zarja“ je oni list, ki je in ki še danes javno sramoti učiteljstvo. V tej „Zarji“ niso priznali niti tov. Buncu! Tovariši, saj živite v Bregu! Pozabil si še grenkosti in bridke ure, ki ste jih morali ti in sosednji tovariši prebiti zaradi raznih „Medvedov“ in „Volkov“, ki niso nič drugega nego slepo orodje onega Nagla, ki se mu ti preponižno klanjaš! Opozorjen si bil sicer na preteklost, a tvoje misli so gledale v prihodnost. Kaj pričakuješ od nje, nam sicer ni znano, a sanja se nam.

Pusti cerkvi, kar je cerkvenega, obdrži pa tudi šoli, kar je njenega!

Sedaj pa vsem tovarišem poziv!

Koprski tovariši vas kličejo, odkar imajo odbor v rokah, prvič na zborovanje. Ozirali smo se pri tem na vse mogoče okolščine in sklenili smo, da pridemo v Klanec. Da nam ne bo manjkalo nihče, smo gotovi. Kako bi naj? Kličejo nas naši interesi, stanovska zavednost in želja sniti se vsaj vsakotoliko, da si tu potožimo svoje gorje, da si tu nabereimo novih moči za bližajočo se naval. Pridite torej vsi, pričakuje vas gotovo odbor.

Iz naše organizacije.

Skupne zadeve.

Jubilejska samopomoč. Dne 12. julija 1909 bo letna odborova seja s pregledom računov in računskim zaključkom. Še 5 članov je na dolgu; poslal sem jim zadnji opomin, naj se odzovejo sebi v korist. Občni zbor letos odpade.

Fran Ks. Trošt,
t. č. predsednik.

Kranjsko.

Ljubljanskemu učiteljstvu! Nedeljski učiteljski izlet je v nedeljo, 4. t. m. popoldne k „Jurju“ na Dolenjski cesti.

Socialni odsek.

Ljubljana, 30. junija. O. kr. poveljstvo 44. domobranske pehotne brigade v Ljubljani je dovolilo ljubljanskemu učiteljstvu na dan 28. junija ogled puške na stroj, ki je v avstrijski armadi v zadnjem času na novo vpejlana. Točno ob 4. uri se je zbralo pred vojaškim streljščem na Dolenjski cesti nad 40 učitelje in učiteljic večina iz Ljubljane, ki so se jim pridružili tudi nekateri tovariši in tovarišice iz ljubljanske okolice. Na vojaškem streljšču je pozdravil učiteljstvo najprijazneje obristeljant povdarjajoč pomen puške na stroj za moderno vojskovanje. Nato so nam domobranski častniki razložili ves ustroj teh pušk; razložili so pri tem dve puški na stroj v vse najmanjše dele in nam opisali pomen vsacega dela in funkcije, ki jo opravlja pri streljanju. Nato so vojski streljali na tarče in je videlo učiteljstvo strahovit vpliv tega groznega morilnega orodja, vsaj so vrste vojaških figur, postavljenih kot cilj streljanju kakor trava pod koso padali na tla.

Po ogledu puške na stroj se je zbralo učiteljstvo v priznano dobri gostilni pri „Jurju“ na Dolenjski cesti, kjer se je do trde noči zabavalo tako neprisiljeno in prijetno, kakor se morejo zabavati le tovariši med sabo.

Socialni odsek.

Učiteljsko društvo za kočevski okraj ima dne 8. julija ob 10. uri dopoldne svoj občni zbor v Ribnici.

Tov. nadučitelj Miha Vrbič poroča o šolskem odru.

Volijo se delegati za „Zavezino“ zborovanje in društveni novi odbor.

Na mnogobrojno udeležbo vabi

o d b o r.

Štajersko.

Učiteljsko društvo za pol. okraj Slovenska Bistrica je zborovalo v četrtek, dne 17. junija, v Slov. Bistrici. Posebno razveseljiv je bil prihod Makolčanov, ki jih vidimo sicer redko pri društvenih sestankih.

Ker je bil predsednik Kokl zadržan je, vodil zborovanje podpredsednik Krotký.

Izmed dopisov omenja „Zvezin“ dopis glede skupščine „Zaveze“ v Mariboru, o razpisu vakantnih mest v „Učit. Tov.“ ter glede poslovnega jezika pri uradnem učit. zborovanju. Navzoči so izražali svojo nevoljo zaradi nerodnega postopanja v tej zadevi.

Predavanje potovalnega učitelja Miloša Štiblerja je moralo izostati zaradi občnega zbora „Zadružne zveze“.

Za tem se je sprejela in odobrila znana resolucija v zadevi saniranja deželnih financ. Z vnebo se je lotilo te stvari učiteljstvo dakliške in deške šole v Slov. Bistrici. Poskrbelo je ekspediranje resolucije občin Slov. Bistrica, Gornja Bistrica, Sp. Ložnica, Šentovec, Pitoznj, Cigoneca, Sp. Nova vas in drž. posl. V. Pišku. Posebno poštvalno je pri tej akciji sodeloval tov. Span.

Delegatom v Maribor so se nominirali gđč. Stegnar tov. Varl in Vršič, namestnici pa gđč. Feigel in ga. Hribarjeva.

Učiteljsko društvo za celjski okraj ima pevsko vajo za „Zavezin“ koncert v nedeljo, 4. julija, že ob 8. uri zjutraj, ne pa šele ob deveti. Tovariši pevci in tovarišice pevke naj blagovolijo prinesiti sekirice in priti točno o določenem času.

O d b o r.

Ormoško učiteljsko društvo je zborovalo 17. junija t. l. pri Sv. Bolfenku. Vkljub jako dvomljivemu vremenu — deževalo je skoraj ves predpoldan — se je zbralo vendar 14 društvenikov, da zboruje ob ogrski mej, na prijaznem vinorodnem Kogu, ki nudi pri jasnem vremenu krasen razgled daleč naokrog. Zborovalec so se pridružili: gospa Canjkova, nadučiteljica, in gospa Kosijeva, učiteljica soproga, gospodična Podkrajsekova, vrtnarica novoustanovljenega otroškega vrta v Ormožu ter gospodična Pernatova.

Predsednik tov. Rajšp poudarja v svojem pozdravu med drugim tudi, da nismo izleteli semkaj le v zabavo, ampak prišli smo sem na delo, da rešimo obširni zborovalni vzpored. Da se nas pa je pri deževnem vremenu toliko zbralo je nov dokaz, da pri večini društvenikov še ni izumrl čut celokupnosti. Potem nam poda predsednik še kratek pregled o sedanjem politiskem položaju in nam sledijoč predstavi drage goste ter jih še posebno pozdravi. Na to prevzame besedo domači učitelj tov. Cajnko, ki v kratkih, a presrečnih besedah izraža svoje veselje, da smo si tokrat zbrali Sv. Bolfenk za kraj zborovanja, ter želi zborovanju dosti uspeha, po zborovanju pa dosti zabave in razvedrila ter nas sledijoč vabi še večkrat priti med prijazne Bolfance.

Dopisi, ki jih je bilo mnogo, se vzamejo na znanje, oziroma se imajo potom društva rešiti.

Tovariš Šijanec bi moral referirati o referatu „Prosto spise“; a pri razmotrivanju svojega referata je prišel do spoznanja, da je učitelj poleg vse prostosti, ki se tolikrat naglašava, vendar nič manj kot prost, nasprotno velik suženj. Govoril je torej „O prostosti učiteljevi“ in obljubil pri uradni konferenci referirati o prostem spisu. Snov za svojo razpravo je zajemal iz prakse, namreč kako drugi prakticirajo učiteljevo prostost. Prosta metoda, prosto spise, prosto risanje, proste govorne vaje itd. Ali ne bi bil tudi učitelj rad prost? Predavatelj je za svoje reakcionarnemu času primerno podavanje o neprostosti in vezanju učiteljske prostosti žel burno odobravanje. Sledil je živahen razgovor ter se sklenilo opozoriti vse učiteljstvo ljudskih, kakor meščanskih, srednjih in visokih šol, da se zedini na skupno akcijo, ki jo je pričeti, da pridejo učitelji vseh šol, od ljudskih do visokih, do svoje v zakonu zajamčene prostosti, t. j. svojih pravic. Predavateljevi nasveti so se enoglasno sprejeli.

Referat „O vzornem šolskem redu“, ki ga je imel tov. Rajšp, je bil obširno in vestno izdelan. Tudi poročilo tov. Kosija „O šoli in kmetiškem vprašanju“ je zaradi temeljitosti in preciznosti ugajalo, ter so se predlagane teze soglasno odobrile.

Delegatom za letošnje glavno skupščino „Zaveze“ so izvoljeni tovariši: Rajšp, Kosi in Košar Rob., namestnikom pa Porekar, Preindl in tovarišica Velnarjeva.

Prihodnje zborovanje se vrši 5. avgusta pri Svetinjah, kamor je naše društvo že za to zborovanje prav prijazno povabljen bilo.

Po izvršenem duševnem delu, smo se zbrali k skupnemu obedu v gostilnici g. Galiča, ki nas je tudi tokrat vsestransko zadovoljil, tako da je začelo prav prijetno postajati. Napivalo se je tovarišu domačemu nadučitelju in ostalemu učiteljstvu, predsedniku, nenavzočim, godovnjaku itd. Naš humorist je skrbel za smeh.

Na prijazno povabilo tov. Košarja smo si ogledali njegove trsne nasade in „katakombe“, kjer se shranjuje posebno sladka kapljica in mirujejo imenitni vinski duhovi, ki bi jih bili preveč vzdramili, če bi nas ne bil tov. Kosi odzval še k svojim gorciam, kjer smo med drugo zlato kapljico srkali tudi to iz leta 1895. Hvala! Presrečna hvala tudi obema gospema Košarjevi in Kosijevi za različne izborne prigrižljaje. Čisto posebno pa se zahvaljuje gospe Cajnkovej za njeno ljubeznivo čestitko in ovenčano godovno darilo vdani

t a j n i k.

Učiteljsko društvo za ljubotomski okraj je zborovalo dne 17. junija v Radencih. Udeležba je bila precej povoljna, tov. Tomažič je vesel, da more zopet po dolgem času pozdraviti tovariše in tovarišice o tolikem številu. Besed zaradi malomarnega obiska zborovanj je že preveč izgubil, zato hoče navesti besede prerano umrlega tov. Vande: „Vzrok mlačnost, nebržnost — žalibog tudi preziranje, da celo takih se najde, ki iz svoje višine pomilovalno pogledujejo na svoje „minderwertig“ sodruge (na ta proletarski drobiž); res, nečuvno obžalovalno! Najžalostneje pa je to, da nekateri in nekatere še niti člani društva niso. Tem in onim v pomislek: zakaj pa ste prišli v ta stan, ako svojih sotrudnikov ne smatrate enakovrednim, ako vam je učiteljsko društvo nepotrebnost šara? Kdor nas zaničuje, tega bomo zaničevali tudi mi.“

Pokojni tovariš je pač dobro poznal naše razmere!

Tovariš predsednik uvidi, da se pri vsakoletnem izletu v Radence snide največ tovarišev in tovarišic, zato obljubi, da bomo odslej večkrat zborovali v gornjeradgonskem okraju in bomo mi radi šli med nje, ako je onim tako težko priti med nas.

Spominja so 40letnice šol. zak. in poda na kratko zgodovino ljudske šole.

Pozdravlja v presrečnih besedah ravnatelja Robiča, ki obhaja letos dvojni jubilej, 60letnico rojstva in 40letnico službovanja. S ponosom lahko rečemo, da je bil tovariš vedno naš, vsakokrat je prihitel na zborovanje in nam s svojimi predavanji, ki so bila plod dolgotrajnih izkušenj, podal marsikaj koristnega in zanimivega. Ravnotako pozdravlja tovariša jubilaranta Čvachteja, ki se ni nikdar ustrašil dolge poti, ampak je vedno prišel k zborovanju. Želi obema, da bi še dolgo živela med nami. Nato izreče v imenu vseh tovarišev in tovarišic globoko sožalje tovarišici Kočmutovi ob bridki izgubi očeta. Pokojni tovariš je bil res pravi ljudski učitelj.

Po daljši debati se poveri tov. Mavriču naloga, da povabi prof. Lavterja k našemu prihodnjemu zborovanju in da tudi pri okr. konferenci nekaj ukrepe zaradi Lavterjeve računice.

Tov. predsednik prečita dole dopise, od katerih naj omenim onega od „Zaveze“ glede zborovanja dne 15. in 16. avgusta v Mariboru. Predsednik izrazi željo, da bi se naš okraj v kolikor mogoče častnem številu udeležil zborovanja. Izvolijo se delegati: Petovar Terezija, Robič Julija, Cvetko Fran in Mavrič Karel, namestniki: Janez Robič in Šprager Ferdinand.

Potem je bil še razgovor o konferenčnih vprašanjih, nakar se zaključi zborovanje.

Popoldne se je razvila prav živahna zabava, ob petju in godbi so kmalo minile ure in treba je bilo misliti na odhod.

Srednješolski vestnik.

** Plavice na gimnazijski slavnosti.

V nemškonalnialnih krogih vlada veliko razburjenje; deželni šolski svet na Zg. Avstrijskem je izrekel vodstvu neke gimnazije v Lincu, čije vsi učenci so nastopali na šolski slavnosti s plavicami, svojo najstrožjo grajo. V odloku se pravi, da je to zbudilo splošno razburjenje ker se je smatralo nošenje plavic za antidinastično demonstracijo.

** Matura na pazinjski gimnaziji.

Iz Pazina poročajo: V sredo, 23. pret. m., so se izvršili na tuk. gimnaziji zrelostni izpiti, ki jih je delalo 21 dijakov med temi 10 Slovencev, in sicer Ankele, Bune, Ovenkl, Finžgar, Lukane, Metlika, Novak, Samec, Valenčič in Žakelj. — Prihodnje leto izgubi hrvaška gimnazija dve najboljši učni osebi, in sicer prof. Žica, ki je imenovan nadzornikom ljudskih šol na otokih, in prof. Bergiča, ki postane ravnatelj nove realke na Voloskem.

** Na idrijski realki je maturiralo 19 dijakov. Izpit jih je napravilo 17 (eden z odliko), eden je odstopil, eden je pa reprobiran za pol leta!

** Šolstvo v Bolgariji. Po službeni statistiki za leto 1905./6., ki je ravnokar izšla, je bilo v celi Bolgariji 305 srednjih šol, med njimi 23 popolnih gimnazij s 7 razredi (zanaprej se uvedejo 8 razredne gimnazije), 11 realk s 6 razredi in 20 petrazrednih realk. Vrhutega je še 252 enorazrednic do štirirazrednih meščanskih šol. Gimnazije se dele na moške in ženske: moških je 12, ženskih 10. Na gimnazijah je 12.411 dijakov in dijakin; učiteljstvo šteje na gimnazijah 668 oseb, 539 moških in 129 ženskih. Meščanske šole obiskuje 24.032 fantov in 13.611 deklet.

** Realna gimnazija v Beljaku. Šolskim letom 1909/10. se beljaška državna gimnazija začne izpreminjati v osemrazredno realno gimnazijo, in sicer se v tem šolskem letu odpre prvi razred novega tipa.

** Matura na tržaški državni gimnaziji. Zrelostni izpit, ki se je pričel 26. pret. mes., so napravili sledeči Slovenci: Lavoslav Čermelj, Ivan Kralj, Ljudevit Kušcer, vsi trije z odliko, Boštjan Errath. Vekoslav Sahar in Fran Šusteršič z dobrim uspehom.

** Naslov profesorja je dobil Baltazar Baebler na realki v Idriji.

Književnost in umetnost.

Engelbert Gangi: Zbrani spisi za mladino. I. zvezek. Pripovedni spisi. Izdalo in založilo društvo za zgradbo učiteljskega konvikta v Ljubljani. Natisnala „Učit. tiskarna“. Cena 1 K, s poštnino 16 vin. več.

„Naša bodočnost“. Stev. 6. je izšla že urejena na način, kakor so si večkrat želeli vsi prijatelji narodnega naprednega naraščaja. V rubriki „Mladinskem glasniku“, ki mu bo izpopolnilo tudi „Vestnik sokolskega naraščaja“, se pravi: „Doselej je bila (Naša bodočnost) le list za šoli odraslo mladino, odslej pa hoče biti glasilo te mladine. Ne samo izobraževati, temveč tudi vzgajati in organizirati hoče odslej. V sokolskih delavskih in sličnih društvih že organizirani mladini hoče biti voditeljica in vzpodbujateljica...“ To vzvišeno nalogo je začel list lepo vršiti s članki „Ustavoznanstvo“ Ferda Plemića, „Tehnika“ Karla Humka, „Skozi puščavo“, ki nudijo krasno poučno pa tudi predavateljsko gradivo. Vrhutega so še v listu „Prirodoslovni paberk“ in listek. „Naša bodočnost“ najtopleje priporočamo osobito izobraževalnim, bralnim in sokolskim društvom, mladencem in dekletom. Sezite po tem listu in ga pridno berite!

Domače ognjišče. Stev. 5. objavlja to-le vsebino: 1. Franc Milčinski: Naša zanemarljena mladina in! Kranjska, oblastna ji mačeha. — 2. M. K a b a j: Pokorščina je vir sreče. — 3. Domači zdravnik. Dr. Demeter Bleiweis — Trsteniški: Nalezljive otroške bolezni. — 4. Slike iz vzgoje: Pri stricu zdravniku na deželi. — 5. Drobtine. — Toplo priporočamo!

Janez Trdina: Bajke in povesti. V. zvezek. Založil L. Sekwentner. Cena 2-50 K, vez. 3-50 K. — Podjetni založnik Schwentner si je pridobil neprecenljivo zaslug, ko nam je podal v naslado v tem zvezku zbrane še neobjavljene Trdinove spise. — Ne da se tajiti, da sodi Trdina med najodličnejše slovenske pripovednike. Trdititi se mora, da je celo samosvoj in da nimamo nikogar, ki bi ga mogli primerjati z njim, tako kar se tiče snovi, jezika in sloga njegovih povesti in bajk: pred nami stoji njegova dela kakor dragoceno brušeno kamenje — naše veselje in naš ponos! Vse vrline Trdinovega mojstrskega peresa se kažejo tudi v tem zvezku. Kar je zapisanega, stoji kot pribito; nedosežno je glede slikovitosti, razkošno bogatega slovenskega jezika, glede jedrovnosti vsebine, ki je taka, kakor bi jo mojster kipar domačin izrezal iz slovenske lipe, izklesal iz skale bajnih Gorjancev: klasika! Bolehavost modernega tujstva v naši književnosti izgine ob Trdinovi samorodnosti